

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Opinio Henrici, & Canariensis. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

distinctio rationis fundamento à nobis sit; sed rem facimus quasi coacti: quia rem perfectè non intelligimus: nam si perfectà notitia cognosceremus, nequaquam possemus in plura distinguere, vt sequenti disputatione patebit. Distinctio autem illa eiusdem à se ipso non est distinctio de re ipsa, vt supra dixi, sed est nominis quædam, aut etiam eiusdem conceptus repetitio; aliud autem est repetitio conceptus, aliud autem distinctio. Qualis vero distinctio sufficiat, vt vnum de altero non prædicetur, disputatione 119. explicandum est. Neque ab hac nostra sententia dissentit Henricus quodlib. 5. quæst. 1. non enim contendit nostrum intellectum posse, in Deo plura distinguere, quæ re ipsa distincta non sunt, sine ordine ad creaturas distinctas realiter: sed solum docet, diuinum intellectum in sua essentia plura distinguere posse attributa, etiam si nullæ essent creature, quarum instar ea distinguatur: quod à verum sit, statim videbimus.

DISPUTATIO CXVIII.

An intellectus Dei, & Beatorum in ipso Deo distinguere possit varia attributa.

Opinio Henrici & Canariensis, cap. 1.

Attributa non distinguuntur ipso intellectu diuino, aut etiam beato, cap. 2.

Intellectu diuino aut beato non posse attributa distinguere per respectum ad creaturas, aut ad intellectum viatorum, cap. 3.

Corollaria præcedentis doctrinæ, cap. 4.

Respondetur argumentis Henrici & Canariensis, cap. 5.

CAPVT I.

Opinio Henrici, & Canariensis.

PRæsens disputatio non solum de diuinis attributis futura est, sed etiam de quacunque re indiuidua, an scilicet ab intellectu diuino, & intelligente eam, sicuti est, proprio & quidditatiuo conceptu, in plures rationes distinguere possit, sicut à nobis viatoribus Deus distinguitur; est enim omnino eadem ratio. De intellectu igitur Dei, & Beatorum docet Henricus quodlib. 5. q. 1. ipsum optime posse ita distinguere diuina attributa, vt ad distinguendum necesse ei non sit aliquas creaturas realiter distinctas respicere, sicut nos viatores respicimus. Vnde colligit, etiam si non essent possibiles plures creature, realiter distinctæ futurum nihilominus vt intellectus diuinus, & Beatus distingueret in Deo plura attributa: cuius sententiam amplectitur Canar. in hunc art. disput. 2. dub. 3. in fin. Faut etiam Durandus & Caietanus, vt infra notabitur. Vt autem hanc sententiam explicet Henricus, notat, essentiam diuinam, etiam si in se simplicissima sit: tamen quatenus est veritas intellecta ab ipso Deo, & beato, bifariam considerari posse, primum quatenus est veritas simpliciter, quæ am intuitu intellecta: & hoc modo nec beatus homo, nec Deus plura attributa in ea distinguere possit: est tamen, inquit Henricus, in ea cognitione multiplicitas attributorum virtualiter. Deinde considerari potest essentia diuina, vt veritas intellecta, circa quam intellectus Dei, aut beatus negoriatur (inquit ille) hoc est, conatur inuenire, & inter se conferre perfectiones huius es-

sentia, & hoc modo plura in ea attributa distinguere potest, quorum distinctionem ait fieri ab intellectu diuino, & beato per respectum ad intellectum, & voluntatem ipsius Dei; quia nimirum intellectus Dei aut beati concipit essentiam diuinam, & voluntatem, & rem volitam, vt intelligentem, & rem intellectam. Sic enim distinguere possunt, & omnia Dei attributa, quæ pertinent ad intellectum, vt quod sit verus, sapiens, providens, &c. Et quæ pertinent ad voluntatem, vt quod sit bonus, iustus, misericors, &c. Colligit ex his omnia attributa Dei præter absolutum esse, quod in Deo habent, includere etiam respectum rationis, quem diuinus, aut beatus intellectus addit.

Durandus in d. 1. d. 2. q. 3. num. 20 solum negat, distinguere posse in Deo attributa à diuino intellectu sine ordine ad creaturas distinctas realiter: quare concedere videtur, posse attributa ab ipso Deo distinguere, non vt putauit Henricus per respectum ad ea, quæ sunt intra ipsum, sed per respectum ad creaturas. Propterea dixit Durandus ex parte facere cum Henrico: conuenit enim in eo, quod ait, ab intellectu diuino posse attributa diuina distinguere: idemque eadem ratione affirmare debet de quouis intellectu vidente Deum, sicuti est. Denique Caietanus supra q. 13. artic. 4. circa solutionem 3. docere videtur ab intellectu diuino distinguere diuersos conceptus ipsius essentia, bene tamen à quocunque alio intellectu creato, etiam si beatus sit. Quare hi omnes eadem proportionem concedent, ab intellectu diuino, vel à quocunque creato cognoscente rem, si uti est, posse plura distinguere in re, in qua nulla est distinctio ante intellectum, siue illa sit Deus, siue quacunque alia res creata.

Hæc sententia probatur primo: Deus, & Beatus intelligunt omnem veritatem, quæ est in essentia diuina: intelligunt ergo in Deo rationem intellectus & voluntatis; rationem iustitiæ & misericordiæ, quia hæc omnia sunt in ipso; hæc autem veritates distinctæ sunt, ergo intelligunt eas distinctas, ac proinde ipsi attributa verè distinguunt. Hanc vero distinctionem non fieri necessario per respectum ad creaturas distinctas realiter probat secundo Canariensis, quia licet non essent plures creature distinctæ possibiles; esset nihilominus in Deo sufficiens fundamentum distinguendi attributa. Nam si necessaria esset aliqua distinctio realis, cuius respectu attributa deberent distinguere, in Deo illa reperitur, cum in eo processiones distinguantur realiter. Tertio hoc ipsum probat Henricus, quia attributa sunt in Deo sine villo respectu ad creaturas; neque enim dicitur sapiens quia est causa sapientiæ creaturarum, sic enim non esset formaliter sapiens, sed ab effectu, & sic de alijs; Ergo attributa intelligi possunt, & distinguere sine ordine ad creaturas.

Quarto idem confirmari potest hoc argumentum Durandi, in Deo est realis distinctio personarum absque ordine ad creaturas; ergo potest esse distinctio rationis, consequentia nititur communi propositione, quæ potest esse maior, potest esse minor, & vbi potest esse maior, potest esse minor. Ergo vbi potest esse distinctio realis sine ordine ad creaturas, potest esse minor distinctio attributorum, quæ est per intellectum sine eo ordine. Quinto denique est aliud Durandi argumentum, distinctio personarum supponit distinctionem principiorum producen-

ducentium, si ergo illa, quæ est personarum, & posterior, conuenit Deo sine respectu ad creaturas, distinctio etiam principiorum, quæ prior est, conueniet & hæc est ratio; ergo distinctio rationis poterit Deo conuenire sine ordine ad creaturas.

In quo Durandus, & Henricus differunt.

Nihilominus Durandus docet contra Henricum, attributa distingui non posse ab intellectu diuino sine ordine ad creaturas distinctas realiter & duo argumenta posteriora dissoluit, quæ pro sententia Henrici allata sunt.

CAPVT II.

Attributa non distingui ipso intellectu diuino, aut etiam beato probabilior opinio fers.

4.

Mhi multo probabilior videtur opinio, quæ affirmat, non solum diuina attributa inter se, aut ab essentia nullo modo posse distingui per intellectum Dei, aut hominis videntis Deum, vel comparatione cum creaturis realiter distinctis, vel alia ratione; verum etiam nullam rem creatam ea parte, qua natura sua simplex est, distingui posse per intellectum cognoscentem ipsam, sicuti est, intuitiuo (vt aiunt) conceptu, & proprio.

Capreolus.

Hanc sententiam docuit Capreolus in l. d. 8. q. 4. artic. 3. in fine, in solutione cuiusdam argumenti, qui licet de attributis Dei, & de intellectu diuino, & beato solum loquatur, idem eadem ratione asserere debet de quouis intellectu vidente rem, sicuti est. Fuit autem expressa sententia Bernardi in lib. 5. de consideratione ad Eugenium, aliquantum ante finem, ubi cum dixisset, Deum esse longitudinem, latitudinem, sublimitatem, & profunditatem, & obiecit sibi, inde sequi quaternitatem, inquit in hæc verba: *Visus sum protulisse plura, sed vnum est, vnus Deus signatus est pro capto nostro, non pro suo statu. Diuisus est hic, non ille, voces diuise, semita multa, sed vnum per eum significatur, vnus quæritur.* Et paucis interiectis. *Nobis autem, quia non possumus cum Deo simplicitate contendere, dum contendimus apprehendere vnum, occurrit veluti quadruplicatum, facit hoc speculum, & anigma, per quod solum videre datur, cum autem videbimus faciem ad faciem, videbimus sicuti est. Nec enim iam tunc fragilis acies mentis nostræ, quantumlibet vehementer intendens, aliquatenus resiliat, dissiliat, ve in suam pluralitatem, colliget se magis, adunabit, conformabit, vnitati illius, vel potius vnitati illi, vt vna vni facies respondeat faciei.* Hæc Bernardus. quibus ita perspicue rem totam expressit, vt nec ab vilo scholasticæ Theologiæ studioso aliquid clarius dici, aut desiderari poterit.

Attributa in Deo non distingui à Beato probatur ex Bernardo.

5.

Sed in eius verbis obseruandū est primo, hanc nostram opinionem confirmari, cū ait, multitudinem illam perfectionum, quam varijs vocibus de Deo significamus, provenire ex infirmitate nostri intellectus adhuc cognoscentis per ænigma, eam vero multitudinem, non mansuram; in nostro intellectu, cum Deum videbimus sicuti est, quod sanè si in nobis verum est, de ipso Deo, qui perfectissimè se ipsum intuetur; sicuti est, multo magis est asserendum, quare nec Deus, nec beatus, plura in Deo attributa distinguunt.

Secundo nota, non solum concedere Bernardum respectu intellectus viatoris distinctionem in Deo secundum voces, vt dicebant Nominales superiori disputatione citati, cum ait, *voce diuise*, sed etiam distinctionem rationis, & conceptum de eodem Deo, cum inquit, *semita multa, quibus*

vnus quæritur, semita namque intellectus nostri quærentis Deum sunt conceptiones.

Tertio ex verbis Bernardi manifestè colligitur, diuina attributa, quæ distincta in via cognoscantur, ita videri in patria indiuidua, & absque distinctione, vt quantumvis intellectu videntis Deum conetur ea distinguere, non valet, quod illis verbis significauit. *Nec quantumlibet vehementer intendens, aliquatenus resiliat, dissiliat, ve in suam pluralitatem, & sequentibus.* Si enim potest intellectus beatus plura in Deo distinguere, consequens sit, in pluralitatem, quasi in diuersas semitas resiliare, & dissiliare posse. Atque hinc confutatur doctrina Henrici, qui asserit, essentiam Dei distingui per intellectum Dei, & beati, non quatenus est veritas simplici intuitu cognita, sed quatenus est veritas intellectus circa illam inuestigare potest.

Quarto ex eisdem verbis Bernardi contra Scotum probare possemus, attributa non distingui in Deo ex natura rei, sed sola intellectione viatoris. Nam si ex natura rei distinguere, eodem modo Beatus illa distingueret, atque viator: sed ait Bernardus, intellectum in patria non posse in pluralitatem resiliare, sicut potest in via, ergo non distinguuntur ex natura rei: si enim ea distinguere, ut ex natura rei, non posset Beatus, vt plura non intelligere ea, quæ in se ipsis essent ex natura rei distincta, sicut viator etiam in via ex sententia Scoti intelligit plura in Deo distincta formaliter. Quotum vero poderis habeat authoritas Bernardi in hac re contra Scotum, colligitur ex ijs, quæ dictum disputat. 116. c. 4. cum enim etiam in illo lib. 5. de consideratione contra Gilbertum disputat, & scribat ad Eugenium, qui Gilberti errorem damnauit, vt disput. 120. videbimus, contra ipsum, quam indubitatum dogma fidei probare contendit, in Deo non esse aliam pluralitatem, & distinctionem, quam personarum inter se: nam essentiam, & eius perfectiones cum personis putat esse suapte natura omnino idem.

Deinde hæc eadem sententia probatur auctoritate, & ratione B. Thom. q. 7. de potentia. 6. quæ etiam paucis Bernardus iustinauit; quia ex infinitate, & imperfectione nostri intellectus, dum cognoscit per ænigma & alienas species, pronit, vt rem integrè, sicuti est, cognoscere nō valet, sed idèd quasi per partes ipsam apprehendat, & diuidat, vel ex varijs effectibus variè naturam eius cognoscens, vel ex diuersis creaturarum perfectionibus diuersè ipsam intelligens; ergo, quoties intellectus rem apprehendit, & obiecit eam sibi facit cognitione sua præsentem, sicuti ipsa est, necesse alio modo intellectu obijciatur, quam est in se, si ipsa in se nullam habet distinctionem, & pluralitatem; sequitur, nec in intellectu vidente ipsam, sicuti est, posse distingui, aut distinctam apprehendere, sed in intellectu Dei, & beatorum Deus apparet eodem modo, quo in se ipso est, ergo, si in se nullam habet distinctionem attributorum ex natura rei, nullam habebit in intellectu ipsius Dei, & beatorum, atque hoc præferim vni habet in diuino intellectu, quia idem omnino ex natura sua est intellectus, intelligere, & res intellecta: quomodo ergo Thomistæ, qui fatentur hæc tria idem omnino esse suapte natura, & ex natura rei, per ipsammet intellectum diuinum affirmant distinguuntur?

Denique contra Henricum, & Canonicum sic possumus argumentari, vel Deus, & Beatus